

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ В УКРАЇНІ

Одним із важливих напрямків реалізації бюджетної реформи в Україні виступає подальше удосконалення організації міжбюджетних відносин. Важлива роль при цьому відводиться забезпеченню ефективної організації планування обсягів міжбюджетних трансфертів шляхом підтримки стабільного економічного розвитку регіонів та підвищення самодостатності місцевих бюджетів.

Практика застосування формульних розрахунків обсягів міжбюджетних трансфертів показує, що простежуються позитивні тенденції в організації планування місцевих бюджетів в Україні. Зокрема, варто зазначити, що обсяг трансфертів місцевим бюджетам визначається на основі об'єктивного оцінювання видаткових потреб та дохідної спроможності територій; місцеві органи влади можуть прозоро відстежувати, як саме визначається необхідний їм трансферт. При застосуванні цього підходу враховуються об'єктивні фактори, що впливають на потреби регіонів у забезпеченні фінансовими ресурсами. Однак місцеві органи не наділені повноваженнями щодо самостійного розрахунку необхідного їм обсягу міжбюджетних трансфертів на основі наявних у них звітних даних й інформації, що міститься у розрахунках до показників державного бюджету. Це дало би змогу виявляти будь-які неточності та проблеми, які виникають у процесі планування місцевих бюджетів, що забезпечувало би розширення повноважень і відповідальності фінансових структур місцевих державних адміністрацій.

Важливою особливістю механізму надання трансфертів є те, що при їхньому розрахунку не враховується рівень фактичного виконання доходів та видатків місцевих бюджетів протягом планового бюджетного періоду, а це спонукає органи місцевого самоврядування нарощувати доходи і заощаджувати на видатках. Крім цього, хоча місцеві органи влади при застосуванні формульного методу розрахунку трансфертів можуть бути впевнені у справедливому їхньому розподілі, але вони не будуть повною мірою задоволені рівнем забезпечення власних потреб фінансовими ресурсами.

Аналіз чинної практики свідчить про щорічне збільшення планових обсягів міжбюджетних трансфертів у складі доходів місцевих бюджетів України з 63520,9 млн. грн. в 2008 р. до 96516,3 млн. грн. в 2011 р. В тому числі впродовж даного періоду простежується відповідно і збільшення частки міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів України на 5,5%, тобто з 47,5% у 2008 р. до 53,0% у 2011 р. [1].

Однак проаналізовані тенденції до зростання рівня забезпеченості обсягами міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів України відображають високий рівень їхньої залежності від державного бюджету, що не сприяє належному виконанню органами місцевого самоврядування як делегованих державою, так і власних їхніх повноважень.

Загалом вважаємо, що визначений механізм розрахунку міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам базується на формулах, обчислення за якими є доволі складним та громіздким процесом. Такий порядок здійснюється в умовах постійних змін їхнього нормативно-правового забезпечення, що призводить до неефективної організації бюджетного планування в Україні.

Однак, незважаючи на це, позитивними аспектами застосування формульного розрахунку при визначенні міжбюджетних трансфертів є:

- врахування однакових можливостей при фінансуванні на одну особу населення з того чи іншого рівня місцевих бюджетів у всіх адміністративно-територіальних одиницях, що забезпечить ліквідацію наслідків міжрегіональних диспропорцій при визначенні баз оподаткування;

- підвищення рівня відповідальності місцевих органів влади у процесі мобілізації бюджетних коштів;

- чітке розмежування видаткової компетенції місцевих органів влади і стабільності дохідних джерел;

- встановлення бюджетних обмежень видатків, що спонукає до підвищення відповідальності місцевих органів влади за ефективне використання фінансових ресурсів;

- визначення показників відносних видаткових потреб, які застосовуються для розрахунку міжбюджетних трансфертів й оцінюються не на основі обсягу видатків, який склався в тому чи іншому регіоні, а за допомогою видаткових нормативів, що стимулює до пошуків оптимальних методів забезпечення та шляхів надання суспільних послуг на місцевому рівні;

- незмінність індексів відносної податкоспроможності без належного обґрунтування на плановий період, у результаті чого будь-яке збільшення доходів тієї чи іншої територіальної одиниці регіону не вплине на відповідне скорочення призначених трансфертів у наступному бюджетному періоді, й ін.

Список використаних джерел:

1. Звіти про виконання Державного бюджету України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.:

<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.